

Hoofdkantoor

Postadres Postbus 8456, 1005 AL Amsterdam

Bezoekadres
Naritaweg 10
1043 BX Amsterdam

Aan de voorzitter en de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Aan de leden van het Kabinet
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Postadres
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam

T 0900 330 0300
F 020 68 44 541
I www.fnv.nl

Bank
63 50 33 178

Datum
21 september 2006
Ons kenmerk
43/154/07
Onderwerp
FNV reactie Miljoenennota 2007

Uw kenmerk

Telefoonnr.
020 58 16 536
E-mail
Jeroen.Visser@vc.fnv.nl

Geachte dames en heren,

De FNV beziet de Miljoenennota 2007 sterk in het licht van de afgelopen kabinetsperiodes. In deze brief blikt de FNV terug op de kabinetten Balkenende. Daarnaast reageert de FNV op de inhoudelijke voorstellen in de Miljoenennota op het terrein van werk en inkomen. Tot slot geeft de FNV aan wat ze verwacht van een volgend kabinet.

Balans van de kabinetten Balkenende

De FNV heeft het kabinet vooral ervaren als een werkgeverskabinet. In de afgelopen periode werd de sociale zekerheid aangetast en is de koopkracht voor de meeste huishoudens sterk gedaald. De forse lastenverzwaringen zijn vooral afgewenteld op huishoudens, terwijl ondertussen de vennootschapsbelasting sterk wordt verlaagd. Ook in het terugdringen van administratieve lasten is de aandacht eenzijdig op werkgevers gericht. In de jaren waarin huishoudens grote offers hebben gebracht, hadden de lasten bovendien eerlijker verdeeld kunnen worden. Als vooral de vaste lasten stijgen, zouden de laagste inkomens meer ontzien moeten worden. Vooral voor de inkomensgroepen tot en met modaal is de lastendruk gestegen. Anderzijds is de exorbitante stijging van de topinkomens niet aangepakt, terwijl de politiek fiscale instrumenten in handen heeft om deze te matigen.

De verschillende kabinetten Balkenende beloofden eerst het zuur en dan het zoet. De bezuinigingen, lastenverzwaringen en de opeenstapeling van ingrepen in de sociale zekerheid hebben het vertrouwen van consumenten geschaad. Ze zorgden daarmee voor een vertraging van de economische groei. Nederland is hierdoor in de jaren 2003-2005 op achterstand gezet ten opzichte van andere Europese landen.

De FNV vindt dat het kabinetsbeleid niet zou moeten bijdragen aan het versterken van conjuncturele schommelingen die het vertrouwen in de economie ondermijnen en de werkgelegenheid onder druk zetten. Lastenverzwaring en bezuinigingen zijn doorgevoerd op het moment dat het economisch slecht ging. Nu het economisch goed gaat wordt geld uitgedeeld. Procyclisch beleid dat is gebaseerd op het motto "eerst het zuur en dan het zoet" vormt geen goede basis voor een stabiel en solide structuurbeleid gericht op de toekomst. Dat het nu uiteindelijk toch weer beter gaat is meer ondanks, dan dankzij het kabinet. De vakbeweging heeft met centrale akkoorden en een verantwoorde loonontwikkeling een belangrijke bijdrage geleverd aan het herstel.

Daarnaast heeft het kabinet de arbeidsverhoudingen op scherp gezet door de confrontatie met de vakbeweging te zoeken. Het beleid van sociale partners was al gericht op het verhogen van de arbeidsparticipatie. Het kabinet doorkruiste vierkant dit beleid met de invoering van het wetsvoorstel Vut/prepensioen/levensloop (vpl). Hiermee heeft het kabinet onnodig veel maatschappelijke onrust veroorzaakt en generaties tegen elkaar opgezet.

Het gebruik van de levensloopregeling blijft achter bij de verwachtingen. Hierdoor speelt de levensloopregeling nauwelijks een rol als het gaat om de combinatie arbeid en zorg. Dit is het gevolg van een aantal forse belemmeringen in de huidige regeling dat deelname onaantrekkelijk maakt, vooral voor lagere en middeninkomens. De regeling moet in de komende kabinetsperiode worden geëvalueerd en belemmeringen weggenomen. Vooruitlopend hierop kan de regeling op korte termijn worden aangepast, door het creëren van een wettelijk recht op verlof en het opheffen van de verplichte keuze tussen levensloop en spaarloon, zodat de toegankelijkheid verbetert.

De FNV verbaast zich over de door het kabinet gehanteerde slogan "Nederland werkt". Het kabinet is trots dat er in 2007 meer gewerkt wordt dan in 2003. Volgens de FNV valt hier helaas het nodige op af te dingen. De werkgelegenheid in personen is weliswaar gestegen, maar de werkgelegenheid in arbeidsjaren is zelfs lager dan in 2003; ook als het nog komende jaar 2007 erbij wordt betrokken. Er wordt dus nu in Nederland minder gewerkt dan in 2003. In het licht van de uitdagingen om de komende jaren de arbeidsparticipatie te verhogen is dit zeer teleurstellend. Dit te meer omdat Nederland op werkgelegenheidsgebied veel slechter presteert dan het gemiddelde in het Eurogebied. Zoals uit onderstaande OECD-cijfers blijkt is de werkgelegenheidsgroei meer dan 1%-punt lager geweest. In arbeidsplaatsen zou een vergelijkbare groei circa 280.000 banen extra moeten opleveren.

Werkgelegenheidsgroei

	2003	2004	2005	2006	Gemiddeld 2003-2006
Nederland	-0,60%	-1,42%	-0,35%	1,48%	-0,22%
Eurogebied	0,39%	0,92%	0,93%	1,09%	+0,83%

Bron: OECD, Economic Outlook no. 79

De FNV is verder kritisch over een aantal zaken die het kabinet heeft nagelaten. De manier waarop het integratiedebat is gevoerd, heeft de integratie tussen verschillende groepen niet bevorderd en de verhoudingen zelfs verslechterd. Mede hierdoor is sprake van discriminatie

op de arbeidsmarkt, terwijl de komende jaren juist zoveel mogelijk mensen op de arbeidsmarkt nodig zijn om personeelstekorten te voorkomen.

Ook heeft in deze kabinetsperiode geen integrale discussie plaatsgevonden over de woningmarkt. Negatieve maatregelen zijn eenzijdig op huurders afgewenteld in de vorm van jarenlange kortingen op de huursubsidie en huurtoeslag en de dreigende liberalisering van het huurbeleid. De FNV stelt voor om de problemen op de woningmarkt niet eenzijdig aan te pakken, maar de woonlasten van zowel huurders als eigenaren in een breder perspectief te beoordelen.

Begroting 2007

De FNV stelt vast dat het kabinet is uitgeregeerd. Het kabinet is door onenigheid uit elkaar gevallen en het overgebleven deel regeert half-demissionair. Voor 2007 komt het kabinet met een begroting waarin met het oog op de verkiezingen nog wel geld wordt uitgedeeld, maar sprankelend nieuw beleid met gerichte investeringen ontbreekt. Vooral electorale overwegingen lijken de doorslag te hebben gegeven bij de opstelling van de begroting. Het zoet staat echter niet in verhouding tot de eerdere drastische bezuinigingen en lastenverzwaringen. In de afgelopen jaren zijn de hogere lasten bovendien zeer ongelijk over bedrijfsleven en huishoudens verdeeld. Door in 2007 het zoet in redelijk gelijke mate over bedrijven en huishoudens te verdelen, wordt de scheve verdeling van de lastenverzwaringen in de jaren ervoor niet rechtgetrokken.

De FNV is kritisch over de forse verlaging van de vennootschapsbelasting van 29,1% tot 25,5% nadat de vennootschapsbelasting in de afgelopen jaren al sterk is verlaagd van 34,5% tot 29,1%. Dit staat in geen verhouding tot de lasten op arbeid die in dezelfde periode juist zijn gestegen. Het kabinet heeft voortdurend opgeroepen tot loonmatiging. Tegelijkertijd heeft het kabinet de lasten verzwaard, zodat de koopkracht is gedaald. Vooral de lagere en middeninkomens zijn sterk getroffen. Zo is de tweede schijf in de inkomstenbelasting gestegen met meer dan 3%-punt tussen 2003 en 2006, terwijl de derde en vierde schijf ongemoeid zijn gelaten. De FNV stelt voor het laatste deel van de verlaging van de vennootschapsbelasting niet door te voeren. De vrijvallende middelen kunnen beter worden benut om de koopkracht van huishoudens te verbeteren en dringende maatschappelijke problemen op te lossen door de no-claim in de zorgverzekeringswet af te schaffen, te voorkomen dat volgend jaar de premie voor de zorgverzekeringswet zal stijgen en extra investeringen in het onderwijs om de knelpunten zoals de hoge schooluitval en personeelstekorten op te lossen.

In 2007 wordt een flinke stijging van de nominale zorgpremies verwacht van ruim € 100,-. Het kabinet heeft slechts € 100 miljoen beschikbaar gesteld om de premiestijging gedeeltelijk te compenseren. Daarmee is de voorgestelde compensatie van de zorgkosten absoluut ontoereikend om de gestegen premies te kunnen compenseren. De FNV stelt voor om de stijgende zorgpremies substantieel te compenseren door hiervoor € 300 miljoen uit te trekken. Daarnaast stelt de FNV voor om vanaf 2007 de no-claim regeling in de zorgverzekeringswet te laten vervallen. Uiteraard dient de no-claim over het jaar 2006 te worden uitgekeerd, aangezien er in 2006 een verhoogde nominale premie voor is betaald. De

no-claim betekent een lastenverschuiving van gezonde naar zieke mensen. De bijdrage aan een efficiënter zorggebruik blijkt nihil, terwijl de regeling leidt tot een toename van de bureaucratie. Het afschaffen van de no-claim zorgt voor een rechtvaardiger verdeling tussen relatief gezonde en (chronisch) zieke mensen en ouderen. Ook leidt het vervallen van de no-claim regeling tot een verlaging van de administratieve lasten, zowel voor verzekeraars als voor verzekerden. Het laten vervallen van de no-claim regeling leidt bovendien tot een verlaging van de nominale ziektekostenpremie van circa € 90,- per jaar. Inmiddels heeft een meerderheid in de Tweede Kamer laten weten van de regeling af te willen. Naar onze mening is er geen reden om nog langer te wachten en kan de regeling in 2007 worden afgeschaft.

De invoering van de zorgverzekeringswet heeft negatieve gevolgen gehad voor de koopkracht van groepen gepensioneerden. Enige compensatie van deze gevolgen is beperkt gebleven tot de kabinetssectoren. De FNV stelt voor om de getroffen gepensioneerden uit andere sectoren, zoals decentrale overheden, op een gelijkwaardige wijze te compenseren.

Het kabinet wil talenten ontwikkelen, omdat Nederland in de toekomst vakmensen en professionals hard kan gebruiken. Echter, de FNV constateert dat de OCW-begroting 2007 daar met teruglopende uitgaven per deelnemer in het beroepsonderwijs en minder budget voor innovatie in het beroepsonderwijs (dan eerder tussen partijen was overeengekomen) geen werk van wenst te maken. De FNV roept de Tweede Kamer dringend op in de begroting 2007 een extra budget van tenminste € 350 miljoen voor onderwijs en scholing vrij te maken. Dit budget is vooral gericht op het verbeteren van de toekomst van lager geschoolden op de arbeidsmarkt en het wegnemen van (personele) knelpunten in het onderwijs.

De FNV heeft gepleit voor een substantiële verlaging van de werknemerspremies naar een lastendekkend niveau. De werknemerspremies zijn jarenlang kunstmatig hoog gehouden, zodat overmatige overschotten in de sociale fondsen zijn ontstaan. De verlaging van de premies leidt tot het verkleinen van het bruto-netto traject en zal daarom positief uitwerken op de werkgelegenheid. De FNV is positief over de verlaging van de WW-premie, maar stelt vast dat ondanks de premieverlaging de overschotten bij ongewijzigd beleid naar verwachting niet zullen dalen. Daarom beschouwt de FNV deze verlaging als een beperkte eerste stap in de richting van lastendekkende premies.

Om verschillende redenen heeft de FNV aangedrongen op de verbetering van de kinderopvang tot een betaalbare en kwalitatief hoogwaardige basisvoorziening. Deze levert een positieve bijdrage aan de mogelijkheden van ouders met jonge kinderen om werk en zorg beter te combineren. Daarnaast kan kwalitatief hoogwaardige kinderopvang een positieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van jonge kinderen en de integratie tussen groepen al op jonge leeftijd bevorderen. De voorgestelde verlaging van de ouderbijdrage in de kinderopvang vormt echter slechts een compensatie voor de eerdere lastenstijging als gevolg van de Wet Kinderopvang in 2005. Daarnaast is een cultuuromslag vereist ten aanzien van voorschoolse educatie. Verdere stappen zijn noodzakelijk om de Wet Kinderopvang substantieel te verbeteren.

Ten aanzien van het vrije verkeer van werknemers dient het kabinet zijn afspraken na te komen over het tot stand brengen van flankerende maatregelen, alvorens het vrije verkeer van werknemers voor de werknemers uit de nieuwe EU-lidstaten kan worden ingevoerd.

Daartoe is de komende periode nog een grote inzet vereist, vooral door verbeterde handhaving door de arbeidsinspectie, in nauwe samenwerking met betrokken sociale partners. De tot heden tot stand gebrachte maatregelen zijn daartoe nog niet voldoende.

Het kabinet houdt vast aan het plan om bijstandsgerechtigden maximaal twee jaar aan het werk te zetten zonder dat ze daarvoor een salaris krijgen en zonder duidelijk perspectief op een volledige baan (terugkeerbaan). De FNV stelt voor om in te zetten op participatiebanen voor mensen met weinig kansen op de arbeidsmarkt. Zij moeten een salaris krijgen dat tenminste op het niveau van het minimumloon ligt.

De realisatiecijfers laten zien dat de instroom in de regeling van volledig arbeidsongeschikten (IVA) ver achterblijft bij de ramingen. Daarnaast voldoen de afgesloten CAO's aan de voorwaarden voor loondoorbetaling bij ziekte. Daarom stelt de FNV voor om de uitkeringen van de IVA op de kortst mogelijke termijn te verhogen naar 75 procent, uiteraard met terugwerkende kracht. De regeling voor gedeeltelijke arbeidsongeschikten (WGA) dient te worden omgevormd tot een gedeeltelijke loongerelateerde uitkering gebaseerd op het arbeidsongeschiktheidspercentage maal 70 procent van het oude loon. Voor de groep gedeeltelijk arbeidsongeschikten dient het perspectief op werk te worden verbeterd door het effectiever inzetten van instrumenten gericht op reïntegratie.

Wat verwachten we van een volgend kabinet?

Voor de toekomst van Nederland land is het cruciaal dat we erin slagen meer mensen te laten meedoen op de arbeidsmarkt. De verhoging van de arbeidsparticipatie versterkt het economische draagvlak voor de kosten van de vergrijzing. Van een volgend kabinet vragen we dat het zich hiervoor concrete en ambitieuze doelen stelt en zich daar fors voor inzet, vooral voor de groepen ouderen tussen 55 en 65 jaar, vrouwen, jongeren, migranten en gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Het invoeren van een landelijk scholingsfonds kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verbeteren van de omscholing van werkenden en niet-werkenden en zo de kenniseconomie versterken. Van het kabinet verwachten we structuurversterkende maatregelen die de arbeidsparticipatie en de onderwijsdeelname verhogen, zoals het terugdringen van de overschotten in de sociale fondsen en het verlagen van de lasten op arbeid. Ook vragen we van het kabinet een effectieve inzet om discriminatie naar kleur en leeftijd op de arbeidsmarkt te voorkomen. Een kabinet dat drastisch wil bezuinigen op de overheid dient zich te realiseren dat de komende jaren grote personele knelpunten worden verwacht, bijvoorbeeld in de zorg en het onderwijs. Het oplossen van deze knelpunten vereist juist extra investeringen in de kwaliteit van het personeel via goede scholing en arbeidsvoorwaarden, zodat het werken in deze sectoren aantrekkelijker wordt. Daartoe dient voldoende financiële ruimte ter beschikking te worden gesteld.

Het ligt voor de hand dat sociale partners in de toekomst een centrale rol krijgen bij de invulling van de sociale zekerheid op het terrein van de werknemersverzekeringen. Verder is een substantiële verbetering van de kinderopvang en verruiming van het (betaald) ouderschapsverlof noodzakelijk om de combinatie van werken en zorgen voor ouders met jonge kinderen te verbeteren.

Wij verwachten verder dat een volgend kabinet zich zal inzetten voor een rechtvaardige inkomensverdeling. De inkomstenbelasting kan worden gericht op het substantieel verlagen van de lasten op arbeid, vooral aan de onderkant van de arbeidsmarkt. De koppeling tussen lonen en uitkeringen is een fatsoensnorm die de komende jaren toegepast dient te worden. Hierdoor kunnen ook uitkeringsgerechtigden, zoals aow-ers, die zijn getroffen door de stijging van de vaste lasten meedelen in de economische groei. Ongelijke beloning tussen mannen en vrouwen en tussen Nederlanders en migranten dient actief te worden bestreden. De overheid kan hier via de arbeidsinspectie een constructieve bijdrage aan leveren. Verder dient te beloning te verbeteren in sectoren waar vrouwen sterk zijn vertegenwoordigd.

In Nederland zijn de lonen de laatste jaren beperkt gestegen om te voorkomen dat de werkloosheid sterk zou toenemen. Tegelijkertijd onttrokken de werkgevers zich aan de afspraken, die ze met de politiek en de vakbeweging maakten, om de topinkomens in lijn te houden met de cao-lonen. Het huidige kabinet hoopte dat de topinkomens werden gematigd door ze openbaar te maken. Dit blijkt niet te werken. De topinkomens zijn zelfs nog verder gestegen. Het kabinet kan zelf de norm vaststellen voor de top in de (semi-)publieke dienstverlening door het inkomen te maximeren op het niveau van de minister-president. De FNV wil voor exorbitant hoge lonen een apart belastingtarief. De opbrengst kan ten goede komen aan de verlaging van de eerste twee belastingschijven. Iedereen profiteert daarvan; de koopkracht verbetert en de werkgelegenheid kan groeien.

In een rechtvaardige inkomensverdeling worden generaties niet uit elkaar gespeeld. Het is van belang dat het volgende kabinet generaties met elkaar verbindt, waarbij een ieder erop kan vertrouwen dat huishoudens van alle leeftijden naar draagkracht zullen bijdragen aan collectieve voorzieningen die men gezamenlijk belangrijk vindt, zoals de volksverzekeringen. De nominale ziektekostenpremies zullen bij ongewijzigd beleid sterk stijgen. De FNV stelt voor om de nominale premie te verlagen door de verhouding tussen de nominale en inkomensafhankelijke premie te wijzigen ten gunste van het inkomensafhankelijke deel.

Nederland dient zich de komende jaren actief in te zetten voor een meer sociaal Europa. De uitslag van het referendum over de Europese grondwet laat duidelijk zien dat veel Nederlanders niet tevreden zijn met de wijze waarop Europa zich ontwikkelt als een liberale interne markt, gericht op economische groei zonder sociale normen.

Een beleid dat is gericht op sociale cohesie, een rechtvaardige inkomensverdeling en het vergroten van de arbeidsdeelname zal kunnen rekenen op een breed maatschappelijk draagvlak.

Tot slot

De FNV begrijpt dat sprake is van een beleidsarme begroting voor 2007 in het licht van de naderende verkiezingen. Tegelijkertijd liggen er met het oog op de toenemende vergrijzingslasten grote uitdagingen op het terrein van de arbeidsmarkt, participatiebeleid, scholing en zorg. Daarom doet de FNV een aantal concrete suggesties voor verbetering van het kabinetsbeleid. Als bijlage bij deze brief, treft u onze uitgave "De FNV kiest partij" aan.

Datum
21 september 2006
Ons kenmerk

Pagina('s)
7 van 7

Meer informatie over onze voorstellen kunt u vinden op de website www.fnvkiestpartij.nl.
Uiteraard zijn wij bereid daarover met u van gedachten te wisselen.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Agnes Jongerius', written over a horizontal line.

Agnes Jongerius
Voorzitter